

Segédlet
a radioaktív anyagok központi nyilvántartásába való regisztráláshoz és a helyi nyilvántartások működtetéséhez

Az izotópnnyilvántartás jogi háttere

Az atomenergiáról szóló **1996. évi CXVI. törvény**

Az ionizáló sugárzás elleni védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről szóló **487/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet**

Az Országos Atomenergia Hivatal nukleáris energiával kapcsolatos európai uniós, valamint nemzetközi kötelezettségekkel összefüggő feladatköréről, az Országos Atomenergia Hivatal hatósági eljárásaiban közreműködő szakhatóságok kijelöléséről, a kiszabható bírság mértékéről, valamint az Országos Atomenergia Hivatal munkáját segítő tudományos tanácsról szóló **112/2011. (VII. 4.) Korm. rendelet** 5/A. § és 5/B. §

2010. április 3-tól hatályba lépett a radioaktív anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének rendjéről, valamint a kapcsolódó adatszolgáltatásról szóló – a Tanács **2013/59/EURATOM** irányelve (a továbbiakban: *Irányelv*) végrehajtásához szükséges rendelkezéseket is magában foglaló – **11/2010. (III. 4.) KHEM rendelet** (a továbbiakban: KHEMr.).

A 112/2011. (VII. 4.) Korm. rendelet előírja a radioaktív anyagok helyi elektronikus nyilvántartásának kötelezettségét.

A radioaktív anyagok központi és helyi nyilvántartásának továbbra is fontos eleme az elektronikus helyi nyilvántartás vezetése. Egyedileg engedélyezett, kivételes eseteket leszámítva a helyi nyilvántartás működtetése az Országos Atomenergia Hivatal (továbbiakban OAH) megbízásából kifejlesztett, térítésmentesen biztosított nyilvántartó szoftver (Radium) segítségével történik.

A helyi nyilvántartások működtetése

A radioaktív anyagok helyi nyilvántartó programjának (a továbbiakban: nyilvántartó program) telepítőkészlete, a program frissítései, valamint a használattal kapcsolatos technikai tudnivalókat tartalmazó használati útmutató a központi nyilvántartás honlapjáról tölthető le:

http://www.oah.hu/web/v3/OAHPortal.nsf/web?openagent&menu=06&submenu=6_2

Ugyanitt olvasható a telepítési és regisztrációs útmutató is. A nyilvántartó program letöltésével, használatával és a regisztrációval kapcsolatos kérdések az alábbi e-mail címre küldhetők:

radon@oah.hu

illetve a következő telefonszámokon tehető fel:

Szakál Lilla
06-1-436-4920
Szakal@haea.gov.hu

Lőrincz Hajnalka
06-1-436-4894
lorinczh@haea.gov.hu

Gonter Katalin
06-1-436-4873
Gonter@haea.gov.hu

Technikai segítség esetén a program fejlesztője a (06-70) 423-7558 telefonszámon érhető el.

A továbbiakban a radioaktív anyagok helyi nyilvántartó programjának használati útmutatójában foglaltakat ismertetjük, a használattal kapcsolatos technikai elemekre általában nem térünk ki.

A központi nyilvántartásba történő regisztráció

A nyilvántartási program telepítését követően az első lépés az adott felhasználó (a továbbiakban: cég) regisztrálása.

A regisztráció első lépése a cég adatainak kitöltése, majd az ezt tartalmazó regisztrációs adatfájl elküldése a központi nyilvántartásnak. Ezt követően a központi nyilvántartás regisztrálja a céget, majd elektronikusan megküldi a cég nyilvántartási kódját (NYT kód), amit beolvasva a felhasználó megkezdheti a nyilvántartó program további funkcióinak használatát.

Jelentések küldése a központi nyilvántartás számára

A sikeres regisztrációt követően, az első feladat a cég saját *Engedélyeinek* rögzítése, majd ezt követően a cégnél lévő sugárforrások adatainak – lényegében az aktuális leltárnak – a bevitele és ennek elküldése az izotópanyilvántartás számára. A nyilvántartó program által biztosított további lehetőség az alapértelmezésben benn lévő partner cégek – például a radioaktív hulladékokat temető-, illetve tároló-, valamint egyes forgalmazó cégek – körének bővítése, adataik és Engedélyeik rögzítése.

Elkülönített nyilvántartást kell vezetni

- a zárt sugárforrásokról, ideértve a radioaktív hulladékká minősített zárt sugárforrásokat is;
- a nyitott sugárforrásokról a radioaktív hulladékok kivételével, a beépített radioaktív sugárforrással működő - transzurán elem esetén 100 kBq-nél nagyobb aktivitású radioaktív izotópot tartalmazó - füstérzékelőkről, a NORMx10-ről, továbbá a természetes izotóp összetételű tóriumot tartalmazó fényforrásról és

hegesztőpálcáról, radioaktív izotópot tartalmazó (hideg) irányfényről és az alapanyagokról;

- a radioaktív hulladékokról, kivéve a radioaktív hulladékká minősített zárt sugárforrásokat.

A jogszabálynak megfelelően az elektronikus nyilvántartó program alkalmas erre a feladatra.

A helyi nyilvántartásba haladéktalanul be kell vezetni minden készletváltozást, valamint a radioaktív anyagok minden felhasználását, alkalmazását és az alkalmazás szüneteltetését, a mentességi szint alá történő lebomlását, az anyag teljes felhasználását, a hatósági felügyelet alól való felszabadítását, továbbá a hulladékká minősítését.

A radioaktív anyagok átadásának tényét mind az átadónak, mind az átvevőnek 15 napon belül elektronikusan jelentenie kell a központi nyilvántartás számára. A központi nyilvántartó program párosítja a beérkező jelentéseket, és csak egybehangzó jelentések esetén történik meg a radioaktív anyag tulajdonosának átvezetése a központi nyilvántartásban. Itt kell megemlíteni, hogy a nyilvántartó program egyik további szolgáltatása a KHEMr. szerinti átadás-átvételi jegyzőkönyv nyomtatása. A KHEMr.-ben előírt esetekben ugyancsak a nyilvántartó program segítségével készítenőd el a leltárjelentés, amit minden esetben továbbítani kell a központi nyilvántartás számára.

Határidők

Mivel a jelentéstételi határidők elszórtan találhatók a jogszabályokban, célszerűnek látszik a következőkben röviden összefoglalni a főbb pontokat.

A tulajdonos és a birtokos haladéktalanul adatot köteles szolgáltatni az OAH részére a radioaktív anyagok leltározásakor mutatkozó bármely hiány vagy többlet esetén.

8 napon belül az engedélyes bejelenti az OAH-hoz a radioaktív anyag:

- alkalmazásának vagy üzemeltetésének megszüntetését, legkésőbb a megszüntetést követően;
- tulajdonjoga megszerzését vagy tulajdonjoga megszerzésére irányuló szerződéskötést vagy megrendelést, valamint a tulajdonos névváltozását;
- tulajdonjoga vagy használata bármilyen jogcímen történő átengedését.

15 napon belül kell jelentést küldeni a központi nyilvántartás számára az alábbiakról:

- zárt sugárforrások készletében beálló minden változásról;
- leltár eredményéről;
- a tulajdonos és birtokos nevének, címének, valamint a nyilvántartás felelősének megváltozásáról;

- exportált zárt sugárforrásra vállalt visszavételi kötelezettségről;
- visszavételi kötelezettséggel exportált zárt sugárforrás visszavételének megtörténtéről.

Legalább 30 nappal a D aktivitás tízszerese feletti aktivitású zárt sugárforrás a tervezett szállítása előtt:

- a zárt sugárforrás tulajdonosa vagy a birtokosa előzetes értesítést küld az OAH-nak a tervezett exportról, illetve importról.

30 nappal előbbi bejelentési kötelezettségek:

- radioaktív anyag alkalmazásra vagy üzemeltetésre irányuló engedélyezett tevékenység megkezdését megelőzően;
- radioaktív anyag sugárvédelmi hatósági felügyelet alól való felszabadítását (mentességi aktivitás-koncentráció, az általános, vagy a specifikus mentességi aktivitás-koncentráció)

Minden naptári évben egyszer úgy, hogy két leltár felvétele között eltelt idő ne haladjon meg a 12 hónapot:

- a tulajdonos és a birtokos a birtokában lévő radioaktív anyagokat leltározni köteles; e leltár eredményéről 15 napon belül kell a leltárjelentést elküldeni a központi nyilvántartás számára.

A nyilvántartás alapiratai

A helyi nyilvántartás részét képezik az annak vezetéséhez felhasznált

- műbizonylatok, melyek a sugárforrások azonosítására szolgálnak;
- hatósági bizonyítványok, a tulajdonjog igazolására kerül kiadásra;
- tulajdonos vagy birtokos változást igazoló okiratok;
- lezárt izotóp-nyilvántartó könyvek.

Kizárólag magyar nyelvű műbizonylattal vehetők leltárba a sugárforrások.

Hatósági bizonyítványt az első tulajdonos, illetve tulajdonosváltás esetén az új tulajdonos kérelmére állít ki a központi nyilvántartás. A kérelmet a Radium programmal lehet előterjeszteni: az új sugárforrás nyilvántartásba vétele után felugrik egy ablak, mely rákérdez: Kéri a hatósági bizonyítvány kiállítását? Itt az igent kell bejelölni.

Záró megjegyzések

A *KHEMr.* 3. § d) pontja szerinti - a gyártó vagy a forgalmazó által a nagy aktivitású zárt sugárforrás inaktív mintájáról és a tipikus sugárforrástartóról készítendő - fénykép – az *Irányelv* előírásaival összhangban – a nyilvántartás adatbázisának eleme. Tekintettel a belépő aktivitás viszonylag magas szintjére és a képformátumok sokféleségére, ez a felhasználók szűkebb körét érinti. Számukra további segítség lehet, hogy a gyakoribb sugárforrás-típusok fényképei letölthetők az OAH weboldaláról:

http://www.oah.hu/web/v3/OAHPortal.nsf/web?openagent&menu=06&submenu=6_2

A weboldalon nem szereplő fényképeket először minden esetben el kell küldeni a központi nyilvántartás radon@oah.hu e-mail címére, hogy megtörténjen a nyilvántartó adatbázis által elvárt formátumra alakítása, egyedi azonosítóval történő ellátása és az OAH szerverére való feltöltése.

Miután felkerült a fénykép az izotóp nyilvántartás honlapjára, az OAH értesíti az érintett engedélyest, hogy a Nyomtatványok, szoftverek/Szoftverek menüpont „Nagy aktivitású sugárforrás képek” alpont alatt eléri a szükséges fényképet. A letöltést követően lehet az adott sugárforráshoz csatolni képet. A fénykép megjelenik a sugárforrás hatósági bizonyítványán is.

A program számos egyéb szolgáltatást is nyújt. A különféle lekérdezések, naplózás és a biztonsági mentés mellett, hasznos lehet a teendőkre, illetve határidőkre automatikusan figyelmeztető panel.

Nemcsak a tulajdonosoknak a tulajdonukban lévő, hanem a birtokosoknak is a birtokukban lévő radioaktív anyagokról olyan helyi nyilvántartást kell vezetniük, amelyből bármikor megállapítható a birtokukban lévő, a *KHEMr.* tárgyi hatálya alá tartozó radioaktív anyagok engedélyezett maximális készlete, aktuális készlete, fajtája, aktivitása, rendeltetése, tárolási helye és alkalmazása (felhasználása).

A helyi nyilvántartó program alkalmazása – például az átadás-átvételi jegyzőkönyvek nyomtatása, a könyvelési leltár elkészítése, vagy az elektronikus adatküldés révén – jelentősen csökkenti számos, a radioaktív anyagok helyi nyilvántartásával kapcsolatos rutin teendő időszükségletét és egyben – például a határidőkre történő automatikus figyelmeztetés révén – segíti a felhasználót a *KHEMr.* előírásainak pontosabb követésében.

A számítógépes helyi nyilvántartásoknak azonban van még egy – a helyi feladatok támogatásán messze túlmutató – haszna. A radioaktív anyagok nyilvántartásának általuk, valamint a központi nyilvántartás révén kialakított, feszes, naprakész rendszere – az *Irányelv* szellemével összhangban – részben az általa szolgáltatott információ megbízhatósága, illetve ellenőrzöttsége révén, megkönnyíti és gyorsítja a zárt radioaktív sugárforrások és a gazdátlan sugárforrások felügyeletével, illetve ellenőrzésével foglalkozó hatóságok munkáját, ezáltal is hozzájárulva a radioaktív sugárforrások alkalmazásának biztonságához.